

נושא: בזמן הקרוב נעסק בדינים הקשורים להתנהגות בין אדם לחברו. נתחיל בדיני כבוד אב ואם ובקור חולים. ישנם מפרשים המחלקים את עשרת הדברות לשנים. חמשת הדברות הראשונים הם דברות בין אדם למקום. חמשת הדברות האחרונים הם דברות בין אדם לחברו. לפי חלקה זו מצות כבוד אב ואם מופיעה יחד עם המצוות שהן בין אדם למקום. חכמינו זכרונם לברכה מלמדים שיש שלשה שתפים באדם: אביו, אמו והקדוש ברוך הוא, וכמו שאנו חייבים בכבוד הקדוש ברוך הוא, כך אנו חייבים לכבוד אבא ואמא.

הלכה

יום

הלכות כבוד אב ואם

א מאיפה אנחנו יודעים שצריך לכבד אב ואם?

בעשרת הדברות כתוב: "כבד את אביך ואת אמך..."¹ ובפרשת קדושים כתוב "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו..."² מכאן אנו למדים שיש מצוה לכבד אב ואם ויש גם מצוה של מורא אב ואם.

מהי מצות כבוד אב ואם? מצות כבוד אב ואם פוללת את הדברים שעושים משום כבוד. מאכילים ומשקים אב ואם בסדר פנים יפות ומכבדים אותם להיות ראשונים בכל דבר, ולקבל את החלק הנכבד מפל דבר.

ב מהי מצות מורא אב ואם?

מלבד מצות כבוד אב ואם, יש מצוה נוספת: מורא אב ואם והיא פוללת את האסורים הבאים:

- אסור לעמד במקום המיוחד לאביו להתפלל, ולא לשבת בכסא או במקום המיוחד לאבא או לאמא.

- אסור לקטע את דברי אבא או אמא וגם לא לסתר את דברייהם.

- אסור לקרא לאב או לאם בשמותיהם.

- מתר לתקן טעות של אב או של אם, אבל חייבים לעשות זאת בכבוד ובנמוס. לא יצעק "אבא, טעית!" אלא- "אבא, אולי צריך לעשות את זה כך וכך..."

ג מה יעשה מי שאביו או אמו אמרו לו לא לקיים מצוה או שאמרו לו לעבר עברה?

אנחנו למדים מהפסוק "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו"² שחייבים לקיים את התורה ואסור לעבר עברות אפילו אם הוריו של אדם דורשים שיעבר עברות. לכן מי שאביו או אמו מצוים אותו לעבר על דברי תורה, עליו לקיים את דברי התורה, אפילו נגד רצון הוריו.

ד עד כמה צריך לכבד אב ואם ?

חכמינו זכרונום לברכה אמרו שאפלו אדם שאביו או אמו מבישים אותו בפני אנשים רבים, יש לו לשתיק, גם אם הוא אדם חשוב ומכבד. במקרה זה על האדם לכבש את רגשותיו ולזכר שהוא מקיים את מצוות ה' לכבד אביו ואמו.

הכנסת אורחים

ה הכנסת אורחים -

אנחנו למדים מצוות הכנסת אורחים מאברהם אבינו שישב מחוץ לאהלו והמתין לאורחים. אברהם היה חלש באותה עת מפני שעבר ברית מילה יומים לפני כן, ואף על פי כן ישב בחוץ בשעות החמות של היום והמתין לאורחים. אברהם התאמץ מאד לשרת את האורחים (המלאכים) אשר הגיעו, ונתן להם מכל הטוב שהיה לו. כבני אברהם אבינו אנחנו חייבים ללמד ממנו איך לקיים מצווה חשובה זו.

הלכות בקור חולים

ו מנין אנו למדים מצוות בקור חולים ?

יש בתורה מצוות עשה לבקר חולים. אנחנו לומדים את המצווה מה', שבקר את אברהם אחרי שאברהם נמול והיה חלש. ואנחנו צריכים להשתדל להדמות לה' ולבקר חולים.

כלם, ובמיוחד החולה, חייבים לזכר שהרופא הוא שליחו של ה', וה' הוא הרופא האמתי. לכן מי שהולך לבדיקת רופא או לוקח תרופות צריך להתפלל לה' שאכן הבקור אצל הרופא או התרופה יועילו לרפואתו.

חשוב לשים לב כשמבקרים חולים לא להשאיר לידם יותר מדי זמן כדי לא להכביד עליהם וגם להשמע להוראות הרופא ולהורי החולה.³

ואני תפילתי - בית הכנסת מתוך קצור שלחן ערוך

קדשת בית הכנסת ובית המדרש גדולה מאוד, ומזהרים עליהם לירא ממי שהוא שוכן בהם ויתברך שמו, כדכתיב: "ומקדשי תיראו".
 ובית הכנסת ובית המדרש נקראים גם כן מקדש, כדכתיב "ואהי להם למקדש מעט", ודרשינו: אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. ולכן אסור לדבר בהם דברים בטלים. ואין מחשבין בהם חשבונות אלא של מצוה, כגון קפה של צדקה וכדומה. ונוהגין בהם כבוד לכבדם ולרבצם. ומדליקין בהם נרות לכבוד. אין לנשק בהם בגיו הקטנים, שאינו ראוי להראות שם אהבה אחרת זולת אהבת השם ויתברך שמו. קיצור שולחן ערוך סי' י"ג

מקורות -

1. שמות כ': י"ב.

2. ויקרא י"ט: ג.

3. שו"ע יו"ד סי' של"ה סעי' ב'.

שבוע פרשת ויקהל-פקודי-החודש

השבת מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים את פרשת השבוע ובשני קוראים פרשת החודש. מברכים את ראש חודש ניסן שיחול ביום ג' בשבוע הבא.

נושא: השבוע נמשיך ללמוד דיני החמץ ובדיקת חמץ.

הלכה

יום

א מהו אסור אכילת חמץ?

**... ולא יאכל חמץ.¹
כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצות.²**

מפסוקים אלו אנו למדים אסור אכילת חמץ בפסח. אסור אכילה כולל אסור הנאה מחמץ.³ דגמא להנאה מחמץ היא האכלת בהמה בחמץ. אסור אכילה והנאה מתחיל בי"ד בניסן, בערב החג. מהתורה האסור חל מחצות היום (לפי שעות זמניות), אבל חכמים הקדימו אסור ההנאה בשעה (כלומר, מתר להנות מחמץ עד סוף השעה החמישית) ואת אסור האכילה בשעותים (כלומר מתר לאכל חמץ עד סוף ארבע שעות, שהוא שליש היום).⁴ יש לבדק בלוחות את השעה המדיקת בה אסור לאכל חמץ וזמן זה משתנה ממקום למקום ומשנה לשנה.

ב מהם האסורים של כל יראה וכל ימצא?

בנוסף לאסור אכילת חמץ, ישנם אסורים נוספים למי שמחזיק חמץ ברשותו. (א) אסור שהחמץ ימצא ברשותנו (כל ימצא), שנאמר: "שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם..."⁵ שאר הוא השמרים הגורמים לבצק להחמיץ. פגנת הפסוק היא לאסור את כל החמץ. (ב) אסור נוסף הוא האסור של כל יראה, הנלמד מהפסוק: "...ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבלך:"⁶ אדם עובר על שני האסורים האלו של לא ימצא ולא יראה רק כאשר נמצא ברשותו חמץ בשעור יותר מכזית (כ- 29 גרם).⁷

ג מהי מצות השבתת חמץ?

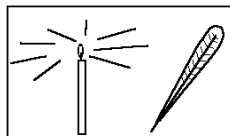
אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם⁸

מפסוק זה אנו למדים אודות המצוה הרביעית שיש בחמץ- המצוה להשבית חמץ מבתינו. את השבתת החמץ אנו עושים על ידי בדיקת חמץ, בעורו ובטולו. בבדיקה אנו מחפשים כל חמץ שאולי נותר בבתינו. בבעור אנו שורפים את החמץ שנשאר. בבטול אנחנו מבטלים את כל החמץ שנשאר ברשותנו ולא מצאנו אותו כאשר נקינו את הבית וערכנו בדיקת חמץ.

דיני בדיקת חמץ

ד מתי בודקים את החמץ?

בלילה שלפני פסח בודקים את החמץ, דהינו בודקים את הבית לנדא שאין בו חמץ. בודקים מיד בתחלת הלילה ואסור להתחיל לאכל או לעשות כל מלאכה לפני שבודקים.

בודקים בכל מקום שמכניסים לשם חמץ: בפנות ומתחת לרהיטים ובמיוחד במקום שיש ילדים קטנים. צריך לבדק גם בכיסי הבגדים שלפעמים מכניסים בהם חמץ.

ה מהו סדר הבדיקה?

לפני שמתחילים לבדק מברכים: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על בעור חמץ".

לוקחים גר של פתילה אחת (פדי שהבודק לא יחוש [יפחד] להסתכל בפנות הבית), ובודקים. יש נוהגים לקחת נוצה? לסייע בבדיקה.

אסור לדבר בין הברכה לתחלת הבדיקה ורצוי לא לדבר בזמן בדיקת חמץ בדברים שאינם קשורים לבדיקה.

ו מדוע מחביאים חמץ לפני הבדיקה?

יש הנוהגים לפזר כמה פרוסות חמץ בבית לפני הבדיקה כדי שהברכה שברכו על הבדיקה לא תהיה לבטלה במקרה שלא מצאו חמץ. ויש שלא חוששים לזה ולא מפזרים פרוסות חמץ.

ואני תפלתי - סדר קרבן פסח

בימי בית המקדש קרבן פסח היה קרב בערב פסח ולכן רבים נוהגים לומר "סדר קרבן פסח" בערב פסח. "סדר קרבן פסח" הוא לקט פסוקים מהתנ"ך שמדברים בעניין קרבן פסח, וכן תיאור סדר עבודת קרבן פסח כפי שהייתה נעשית בזמן המקדש. לפני אמירתו מתפללים שה' יקבל את אמירת "סדר קרבן פסח" כאילו הקרבנו את הקרבן בזמנו וכהלכתו.

מקורות-

1. שמות י"ג: ג.
2. שמות י"ב: כז.
3. מ"ב תמ"ג: א. איסור אכילה הוא אפילו במשהו ואין חמץ בטל, אפילו באלף במשך החג.
4. או"ח תמ"ג: א.
5. שמות י"ב: י"ט.
6. שמות י"ג: ז.
7. הדעה המקובלת היא שאדם עובר על האיסורים האלו רק מכניסת החג, מ"ב תמ"ג: א', ושעה"צ אות ב'.
8. שמות י"ב: ט"ו.
9. מ"ב או"ח תל"ג ס"ק מ"ו.

*גרפיקת "חמץ" מאוסף TES Artshop Holidays